

Nette

Vaasan Sähkön
asiakaslehti
3 | 24

**LOISTAVAT
VINKIT KAUSI-
VALOIHIN**

**Sieniretriitti
kruunaa
ystävyyden**

**Mikä auttaa
nukkumaan
paremmin?**

**Huono levä
voi olla hyvä
raaka-aine**

**Kirppisten
uusi buumi**

KUVA KASPER DALKARL

Riittääkö se – ei riitä!

Ilmastonmuutos on yksi suurimmista haasteista, joita ihmiskunta joutuu kohtaamaan tällä vuosisadalla. Se aiheuttaa vakavia riskejä luonnon monimuotoisuudelle, ihmisten terveydelle, taloudelle ja turvallisuudelle. Siksi on tärkeää, että eri toimijat tekevät osansa päästöjen vähentämiseksi ja siirtymiseksi uusiutuvaan energiaan.

Yksi keskeisistä keinoista on sähköistää eri sektoreita, kuten liikenne, teollisuus ja lämmitys. Se tarkoittaa sitä, että käytetään fossiilisten polttoaineiden sijaan uusiutuvilla energiamuodoilla tuotettua sähköä.

Jotta sähköistäminen olisi mahdollista, pitää sähköverkon olla luotettava, joustava ja kestävä. Verkkoyhtiöillä on tässä merkittävä rooli, sillä ne mahdollistavat sähkön siirron tuottajilta kuluttajille, ja ylläpitävät sähköjärjestelmän tasapainoa ja toimintavarmuutta.

Kun laadimme Vaasan Sähköverkolle vuoden 2024 kehittämissuunnitelmaa, totesimme, että kulutuksen huipputeho kasvaa seuraavan kymmenen vuoden ajan voimakkaasti. Samalla uusiutuvaa tuotantoa tulee verkkoon merkittäviä määriä lisää. Toimitusvarmuusinvestointien lisäksi iso ponnistuksemme tulee olemaan se, että voimme varmistaa kapasiteetin riittävyyden – myös ennakoin investoinnein.

Varjon tälle kehitykselle tuo vuoden alussa voimaan astunut uusi Energiaviraston valvontamalli, joka merkittävästi leikkaa verkkoyhtiöiden kykyä vastata näihin haasteisiin. Suurin yksittäinen tekijä on inflaationsuojan poistuminen jakeluverkon arvonnäilyksessä. Tämä on lyhytnäköistä ja vaarantaa sähköisen siirtymän onnistumisen.

Suomessa on aika toimia ja varmistaa uusien investointien syntyminen. Vahvojen verkkojen ja hyvän uusiutuvan tuotannon kehityksen ansiosta meillä on edellytyksiä ottaa vastaan sähköintensivisiä investointeja, mutta vain rajallisesti. Verkot vaativat myös merkittäviä vahvistuksia. Samalla tulee tehostaa lupaprosesseja, jotta tarvittavien johtojen ja komponenttien rakentaminen olisi mahdollisimman sujuvaa.

Jarmo Leppinen
toimitusjohtaja
Vaasan Sähköverkko

Sisällys

Tämän numeron Teema-jutussa pengotaan kirpparibuumia. Kirpputorit innostavat nyt uusia kohderyhmiä, houkuttelevat tyylikkyydellään tai laadukkaalla valikoimallaan ja sijaitsevat huippupaikoilla. Mistä trendissä on kyse, ja onko käytetyn ostaminen oikeasti kannattavaa?

3 Hyvä kysymys

Mistä karhu tietää, että on talviunen aika?

4 Teema

Kirppisten uusi aika

12 Puheenaihe

Mikä pilasi unen ja mitä sille voi tehdä?

14 Fiksumpi elämä

Tunnelmaa iltojen pimeyteen

16 Kimpassa

Ystävyys huipentuu sienihulluuteen

20 Ajankohtaista

Mm. Vaasan Sähkön vastuullisuustyö, ölymittarihankkeen päätös ja kaukolämpölaitteiston kuntotarkastus.

24 Edelläkävijät

Pahat levät hyvään käyttöön

26 Ristikko

27 Resepti

Syksy lasissa

Vaasan Sähkö-konsernin asiakaslehti

Seuraava Nette ilmestyy 02/2025

Postiosoite: PL 26, 65101 Vaasa

Käyntiosoite: Kirkkopuistikko o, 65100 Vaasa

Puhelinvaihe: 06 324 5111

Asiakaspalvelu: 06 324 5750, asiakaspalvelu@vaasansahko.fi

Vaasan Sähköverkon vikailmoitukset: 06 324 5700
(24h, puhelut nauhoitetaan)

Internet: www.vaasansahko.fi

ISSN: 1458-7297

Toteutus: Aller Ideas

Päätoimittaja: Mikaela Jussila,

nette@vaasansahko.fi

Toimituskunta: Oona Björkbacka,

Johan Eriksson, Marko Hakamäki,

Mikaela Jussila, Mirja Kohtamäki

Painopaikka: UPC Print

Kansikuva: Mari Lahti

4041 0948

Painotuote

Mistä karhu tietää, että on talviunen aika?

Teksti **ELINA VIRONEN**

Kun syysyöt painuvat pysyvästi pakkaselle, karhu tietää, että talviunen aika lähestyy, ja vähentää liikkumistaan. Tämä vaisto on kehittynyt sille evoluution myötä. Se vetäytyy talvipesään tavallisesti loka–marraskuussa.

Karhu säästää talviunessa energiaa ja selviää näin yli vuodenajan, jona ravintoa on pohjolassa niukasti saatavilla. Se ei lähtökohtaisesti syö talvella, vaan pärjää varastorasvalla, jonka se kerryttää loppukesällä ja syksyllä ahmimalla marjoja reippaasti yli kaloritarpeensa. Karhu ei myöskään ulosta talvella, vaan sen elimistö kierrättää rasvanpolton hajoamisaineet uudelleen.

Myös marjojen saatavuus vaikuttaa talviuneen. Huonona marjavuonna karhu vitkuttelee talviunta ja tankkaa marjoja pidempään. Toisaalta pitkänä ja lämpimänä syksynä karhu saat-

taa vetäytyä talvipesään aikaisin, jos se on kerryttänyt varastorasvaa tarpeeksi.

Suomessa karhu herää talviunilta maalis–huhtikuussa. Tämä vaihtelee yksilöittäin. Ensin nousevat yksin talvehtivat urokset, sitten emot pentuiineen. Karhu synnyttää pennut kesken talviuniensa. Ne pärjäävät emon maidolla kevääseen.

Ilmaston lämpenemisen myötä karhun talviuni todennäköisesti lyhenee molemmista päistä. Tämä aiheuttaa haasteita, jos kasvukausi ei pitene eikä karhulle ole tarjolla tarpeeksi ravintoa erityisesti keväällä. Karhun lisäksi mäyrä ja supikoira nukkuvat talviunta Suomessa. Jotkin pienemmät nisäkkäät, kuten siili ja lepakko, vaipuvat puolestaan talvihorrokseen, joka on talviunta syvempää unta.

Juttuun haastateltiin asiantuntijana Luonnonvarakeskuksen ohjelmajohtajaa ja erikoistutkijaa **Katja Holmalaa**.

Teksti JOHANNA TILUS Kuvat MARI LAHTI

Kirppisten uusi aika

Kirpputorit eivät ole uusi keksintö, mutta nyt niillä on uusia asiakkaita, tyylejä ja toimintamuotoja. Nuoret, ekologisesti tiedostavat ja tyyliniekat ovat löytäneet second handin olipa kyse sitten designista, käyttötavaroista tai erityisesti vaatteista. Kirppistely on trendikkäämpää kuin koskaan!

Lahdessa asuva Venla Rintala on ollut innokas kirpputoreilla kävijä jo kouluikäisestä asti. Hän pukeutuu itse etupäässä kierrätyslöytöihin, mutta hankkii kirppareilta myös huollettavia vaatteita, jotka myy eteenpäin. "Kirpputoreilta ostaminen on ekologisempaa kuin uuden ostaminen kaupasta. Eniten mietin kirppistelystä kuitenkin sitä, kuinka paljon rahaa säästän sen ansiosta", Venla Rintala sanoo.

Suurin osa **Venla Rintalan**, 22, vaatteista on kirpputorilöytöjä. Edullisten hintojen ansiosta uudet vaatteet ovat olleet opiskelijabudjetissakin mahdollisia.

”Ostan enää tosi harvoin vaatteita uutena kaupasta. Tuntuu, että teen sitä paitsi parempia löytöjä kirppareilla kuin tavallisissa vaatekaupoissa”, Rintala sanoo.

Huittisista kotoisin oleva Rintala alkoi käydä kirpputoreilla yläasteikäisenä ensin lähinnä äitinsä seurana. Kun vaatekasoista alkoikin löytyä kivoja huppareita ja Niken verkkatakkeja, Rintala ryhtyi ruinaamaan kirppisreissuille parikin kertaa viikossa.

”Minulla ei ollut rahaa mennä shoppailemaan Tampereelle joka kuukausi, mutta kirppistely mahdollisti uusia juttuja”, Rintala sanoo.

Kun kaveri suositteli näppärää Zadaa-kirpputorisovellusta, Rintala näki siinä tavan ansaita itselleen lisää käyttörahaa. Aluksi hän kuvasi myyntiin omia vanhoja vaatteitaan, mutta helpo myyntiväylä innosti etsimään lisää myytävää tutuilta kirppiksiltä. Rintala löysi edullisesti esimerkiksi Marimekon huoltoa kaipaavia vaatteita.

”Mietin, että vitsit, ostan ne riskillä! Korjaan reiät, puhdistan liat ja laitan sitten myyntiin mukavalla katteella.”

Aarteita alahyllyiltä

Nykyisin Rintala asuu Lahdessa puolisonsa **Aleksin** kanssa. Sieltäkin on löytynyt kirpparilemparit, joilla hän käy kiertämässä pari kertaa viikossa.

Kirpputoreilla käyminen on Rintalalle tapa rentoutua. Useimmiten hän on liikkeellä yksin. Mukaan lähtee eniten vaatteita, kenkiä ja koruja. Rintalan löydöt ovat tehneet vaikutuksen hänen vanhempiin sisaruksiinsa.

”Olen löytänyt aivan mielettömiä ja kalliitakin merkkivaatteita, kuten Tommy Hilfingerin neuleen, jonka sain siistittyä nukkakoneella. Kun sisareni tulevat Helsingistä käymään, he haluavat aina kirpparikerrokselle kanssani”, Rintala sanoo.

Kavereitaankin Rintala on yrittänyt ohjeistaa paremmiksi aarteen etsijöiksi. Jos pöydässä on pari kiinnostavaa asiaa, kannattaa käydä koko pöytä kunnolla läpi ja muistaa katsoa myös alahyllylle.

”Ei kirpparilta löydä mitään, jos nostaa käteen vain pari tavaraa sieltä täältä ja jatkaa sitten jo seuraavaan pöytään”, Rintala päivittelee.

Välillä Rintalan kaappiin kertyy ahdistavan suuri määrä tavaraa. Silloin iskee pelko, tuleeko kaikki myydyksi eteenpäin.

”Mutta kun alan korjata ja kuvata niitä myyntiin yksi kerrallaan, kyllä ne aina aika äkkiä häviävät kaapistani.”

Omista vaatteistaan Rintala karsii myytävää kaksi kertaa vuodessa.

”En heitä pois mitään sellaista, jota joku toinen voisi arvostaa. Toisen roska voi olla toisen aarre.”

Myyneistä mukavat tienestit

Rintala opiskelee viimeistä vuottaan tradenomiksi ja suunnittelee perustavansa oman yrityksen, jonka välityksellä hän valmentaisi pienyrityksiä myyntistrategioissa ja visuaalisessa sisällöntuotannossa.

Kirpputoriomyynti tuo opiskelijalle rahaa elämiseen. Vaatteiden etsiminen, huolto ja kuvaaminen vievät aikaa, mutta aherrus tuottaa tulosta.

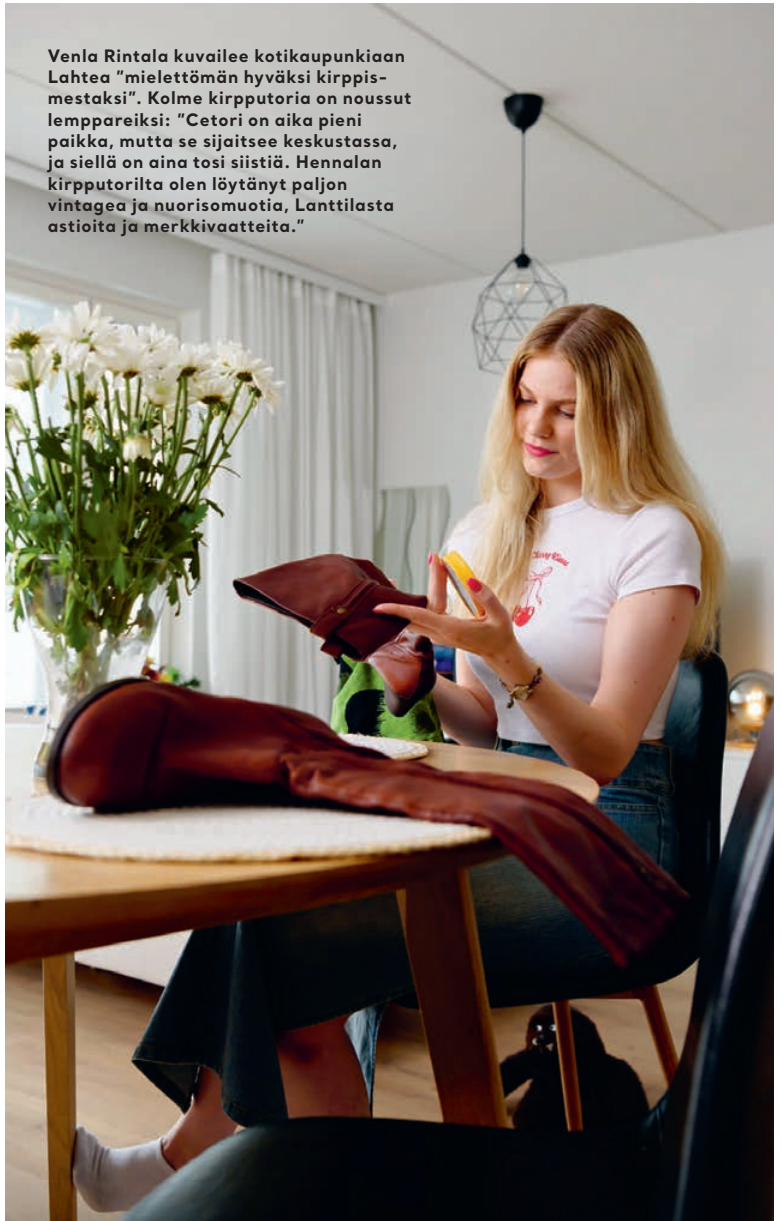
”Tiedän, mikä on tällä hetkellä muodissa nuorison keskuudessa. Esimerkiksi vintage-nahkatakit menevät kuin kuumille kiville, kunhan vain malli on oikea. Yhdenkin takin ostin 30 eurolla ja myin sen eteenpäin 180 eurolla”, Rintala paljastaa.

Omaa tyyliään Rintala kuvailee tyttömäiseksi ja elegantiksi, mutta asussa pitää aina olla pientä twistiä.

”Tykkään yhdistää hillittyyn asuun esimerkiksi erikoisemman takin tai värillisen laukun. Viime aikoina olen kantanut kaulassani kultaista sydänriipusta, jonka löysin arvokkaiden esineiden pikkukaupan ikkunasta. Pidän harvinaisemat vintage-löydöt itselläni.” ●

Venla Rintala kuvailee kotikaupunkiaan Lahtea "mielettömän hyväksi kirppismestaksi". Kolme kirpputoria on noussut lemppareiksi: "Cetori on aika pieni paikka, mutta se sijaitsee keskustassa, ja siellä on aina tosi siistiä. Hennalan kirpputorilta olen löytänyt paljon vintagea ja nuorisomuotia, Lanttilasta astioita ja merkkivaatteita."

4 syytä, miksi **kirppistely** on nyt trendikästä

1 Ostamisen helppous

Tutkijatohtori **Linda Turunen** Aalto-yliopistosta tutkii muodin vastuullisuutta ja on keskittynyt laadukkaiden tuotteiden second handiin. Pääkaupunkiseudun kirpputoreja kierrettyään hän on tullut siihen tulokseen, että yksi selkeä syy niiden nykyiseen suosioon on ostamisen helpottuminen.

”Ostokokemus kirpputoreilla on nykyään paljon lähempänä uuden ostamisen kokemusta. Tuotteita on saatettu jaotella esimerkiksi koon, värin, tuoteryhmän tai brändin mukaan.”

Nykyään ei ole pakko poistua edes kotoa päästäkseen käsiksi kirppis-arteisiin. Erilaiset nettikirpputorit ja sovellukset tarjoavat ostajille tuhansia käytettyjä tuotteita, näppärästi eri kategorioihin jaoteltuina.

”Kuluttajalla on mahdollisuus harrukoida valtavasta valikoimasta vaikkapa pelkästään Marimekon tuotteita tai tietyn kokoisia farkkuja.”

2 Edullisemmat hinnat

Moni suuntaa kirpputorille halvempien hintojen perässä – varsinkin viime vuosina, kun yleistä hinnannousua on ollut eri tahoilla. Ja miksi ylipäättään ostaa uutena tuotteita, jotka voi hankkia halvemmalla vain muutaman käyttökerran jäljiltä?

”Vielä 90-luvulla kirppareiden tuotteet olivat usein todella vanhoja ja nukavieruja. Nyt niiltä voi löytää tuotteita, joita myydään vielä kaupassakin”, Turunen sanoo.

Trendikkyydellä ja ostamisen helpoudella on kuitenkin kääntöpuolensa: hintatietoiset myyjät ja hienot myymälät eivät myy tuotteitaan ihan halvalla.

”Toki kalliimmat hinnat ovat perusteltuja, jos yritys kuratoi esille laittamansa tuotteet sekä maksaa tilavuokrat ja työntekijöiden palkat, mutta nyt hinnat karkaavat käsistä niiltä, joille kirpputoreilla käyminen on ollut taloudellinen pakko. Euron tai parin tuotteet ovat harvassa.”

KUVAT ISTOCK

3 Ainutlaatuiset aarteet

Ei tarvitse mennä montaa vuotta tai vuosikymmentä taaksepäin, kun kirppiksillä käyminen hävetti monia. Turunen muistaa itsekin, miten häntä lapsena 90-luvulla nolotti käyttää vanhana ostettuja vaatteita.

”Se liitettiin suoraan siihen, että meidän perheellämme ei ole rahaa.”

Nykyään käytettynä ostaminen on sosiaalisesti hyväksyttyä, jopa ihailtua. Moni julkis ja somevaikuttajakin on löytänyt kirppareille.

”Se, että jollakin on aikaa etsiä ja tunnistaa löytöjä, nähdään coolina. Ja kun ’päivän asu’ onkin koottu kirppislöydöistä, muut eivät voi kopioida sitä, koska se on ainutlaatuinen.”

4 Vastuullisempi kuluttaminen

Kirppistelyn kohdalla puhutaan usein kestävästä kuluttamisesta. On vastuullisempaa ostaa käytettyä uuden sijaan. Turunen huomauttaa, että tämä kuitenkin edellyttää, että kuluttaja ostaa tarpeeseen.

”Second handiakin voi ylikuluttaa! Jos ostaa kassikaupalla vaatteita, joita ei tarvitse, kulutus kääntyy itseään vastaan. Kirpputorit pitäisi nähdä yhtenä ostamisen kanavana eikä mahdollisuutena ostaa paljon halvalla.”

Toisaalta kasvanut ja monipuolistunut tarjonta voikin yllättäen hillitä ostovimmaa.

”Jos aiemmin kirppiksellä tulivat vastaan hienot Leviksen farkut, jotka eivät olleet ihan omaa kokoa, ne saatettiin ostaa silti, koska Levikset olivat harvinainen löytö. Mutta nyt, kun hinnatkin ovat korkeammat ja tarjontaa on enemmän, kuluttaja jää helpommin odottamaan, että vastaan tulevat juuri oman kokoiset farkut.”

Näin löydät helmiä

Kirppisonni ei ole vain tuurista kiinni, eikä kirpparilta kannata ostaa mitään turhaa.

SYYNÄÄ SAUMAT. I Mene kirpputorille ajan kanssa, pengo rohkeasti ja muista, että löydöt saattavat lymytä alimmalla hyllyllä. Itsepalvelukirppareilla tunnistaa melko nopeasti, vastaako myyjän tyyli omaa. Jos bongaat pöydästä pari kiinnostavaa vaatetta tai tavaraa, käy loputkin läpi huolellisesti. Kun löydät kiinnostavan vaateen, tarkista, että se on ehjä eivätkä saumat irvistele. Luota myös hajuaisiisi! Nyppypisen neuleen voi siistiä kotona nypynpoistajalla tai nukkakammalla, mutta tunkkainen haju ei välttämättä lähde pesussakaan.

OLE HINTATIETOINEN. I Vaikka moni suuntaa kirppareille halpojen hintojen houkuttelemana, laadukkaista ja trendikkäistä tuotteista voi joutua maksamaan 70 prosenttia uuden tuotteen hinnasta, jopa enemmän. Itsepalvelukirppiksillä myyjän tulee maksaa pöytävuokra ja liikkeen myyntiprovisio, mikä yleensä nostaa hintoja. Mitä kuratoidumpaa tavaraa kirpputorilla myydään, sitä korkeammat hinnat ovat. Ole kuitenkin tarkkana siltä varalta, että tuotteen hinnassa on myyjän tunnearvolisää. Googleta tarvittaessa vastaavien tuotteiden hintahaarukkaa.

OSTA NETISSÄ. I Nettikirppiksillä valikoima on laaja ja hintojen vertailukin helpompaa. Lue tarkkaan myyjän kuvaus tuotteesta ja kysy tarvittaessa, onko sen kunnossa jotain huomioitavaa. Pyydä rohkeasti lisäkuvia ja tarkempia mittoja. Kaupanteko kasvokkain on turvallisinta tapa välttyä huijaukselta, mutta yritä ainakin varmistaa, että myyjän takana on oikea henkilö eikä huijausprofiili. Esimerkiksi Facebook-kirppisryhmissä voit helposti tarkistaa, onko myyjän profiili vasta luotu tai onko siellä julkaisuissa kuvissa ristiriitaisuuksia.

HARKITSE TARKASTI. I Hanki vain tuotteita, jotka ovat sinulle aidosti tarpeellisia tai merkityksellisiä. Ei ole fiksuria ostaa liian paljon uusia vaatteita tai tavaroita ajatellen, että ne voi helposti kipata kirpputorille myyntiin. Ei myöskään ole vastuullista haalia kierrätettyä tavaraa liian usein tai liian paljon vain siksi, että se on edullista tai että shoppailu on kivaa.

KUVA MARILAHTI

Vaatturi Simo Kuuselan ja toimitusjohtaja Olli Kaartisen vintage- ja second hand -kaupan valikoima koostuu 90-prosenttisesti kaupan omien asiakkaiden vanhoista vaatteista. "Loput 10 prosenttia ovat omia hutitostoksiani", Kaartinen sanoo.

"Kun huomasin, että jotkut muut ovat minua parempia ompелеmaan, lopetin ne hommat kuin seinään. Haluan olla kaikessa paras. Ei ole mitään järkeä olla kolmonen."

Pikkuhiljaa Kaartisen päässä alkoi kehkeytyä haave omasta kaupasta. Hän lopetti työt vaateliikkeessä ja alkoi tradenomiopintojensa ohessa systemaattisesti haalia klassisia miestenvaatteita kirpputoreilta ja töissä tapaamiltaan liikemiehiltä. Vuoden päästä vaatevarasto oli mittava.

"Silloinen avovaimoni sai hirveät rai-varit, kun kotonamme oli olohuoneessa-kin neljä rekillistä vaatteita."

....

Brooks Brothers, Burberry, Yves Saint Laurent... Monella ei olisi varaa luksusbändeihin uutena – ei Kaartisella itselläänkään:

"Halusimme myydä maailman kalleimpia vaatteita käytettyinä, koska sitten on itselläkin varaa niihin. Meillä käytettyjen pukujen hinnat ovat yleensä noin 10–30 prosenttia uuden puvun hinnasta."

Käytettyjen vaatteiden myynnin lisäksi Kaartinen & Kuusela tarjoaa vaatteiden korjauspalveluita. Yleensä asiakkaan puku on jäänyt joko isoksi tai pieneksi.

"Klassisissa miestenvaatteissa on se hyvä puoli, että niitä voi muokata puolitoista kokoa kumpaankin suuntaan."

Kaartinen & Kuusela haluaa muistuttaa palveluiltaan luksuskauppaa. Jokainen asiakas otetaan lämpimästi vastaan, ja usein tarjolla on virvokkeita.

"Palvelu on meille kaiken a ja o. Tuomme pukukoppiin asiakkaan pyytämiä tuotteita ja voimme pyydettyäessä tehdä mittatilaustyönäkin puvun tai vaikka tosi kalliit bokserit."

Mistä rakkaus vaatteisiin oikein kumpuaa?

"Vaarini oli esikuvani. Hän pukeutui hyvin ja puhui nädistä ihmisille."

Käytettyä luksusta

Kun Olli Kaartisen olohuoneessakin oli jo neljä rekillistä käytettyjä klassisia miestenvaatteita, hän ei voinut enää muuta kuin seurata unelmaansa ja avata oman second hand -vaatekaupan.

Vintage- ja second hand -kauppa Kaartinen & Kuuselan toimitusjohtaja **Olli Kaartinen** listaa napakasti syyt liikkeen perustamiseen.

"Sanoisin, että 50 pinnaa tulee rakkaudesta vaatteisiin ja toiset 50 eettisyydestä."

Syyskuussa Helsingin Töölössä vietettiin neljävuotissynttäreitä. Olo on kiitollinen.

"Meillä on tosi hyvät tunnelmat. Olemme saaneet neljä vuotta tehdä sitä, mitä haluamme."

Käytettyjä klassisia miestenvaatteita myyvä kauppa muutti vuoden alussa suurempiin tiloihin. Kaartinen kehuu, että vaikka kaupan kohderyhmä on

aika pieni, he ovat onnistuneet löytämään asiakkaita ympäri Suomen.

"Asiakaskuntamme on sekalainen joukko 15–95-vuotiaita. Kaikkia kuitenkin yhdistää kiinnostus klassisiin miestenvaatteisiin, laatuun ja kierrättämiseen."

....

Kaartinen tapasi yrityskumppaninsa **Simo Kuuselan** heidän opiskellessaan vaattureiksi vuosina 2013–2015. Valmistumisensa jälkeen Kaartinen pääsi mittatilausvastaavaksi ja myymäläpäälliköksi "kalliiseen miestenvaateliikkeen", jonne hän pyysi myöhemmin ystävänsä Kuuselan vaatturiksi. Itse hän ei ole ommellut sitten vaatturikoulun.

Maapallon puolella

Seitsemän uutta vaatetta vuodessa. Se on määrä, jonka maapallon ekologinen kanto-kyky kestää yrittäjä-vaateaktivisti **Aku Varamäen** ja vastuullisuusasiantuntija **Sissi Penttilän** laskujen mukaan.

Heidän kirjoittamansa tietokirja *Planeetaarinen vaatekaappi* (Gummerus, 2024) pureutuu vaateeteollisuuden ongelmakohtiin ja neuvoo, kuinka pukeutua ekologisesti huomioiden ilosta ja tyylistä tinkimättä. Teoksen nimi tulee planeetaarisesta pukeutumisesta, jolla viitataan maapallon kantokyvyn kannalta kestävään vaatteiden kulutukseen.

Jos uusien vaatteiden ostamisen rajaaminen seitsemään vaatteeseen vuodessa vaatii suunnitelmallisuutta ja mielenhillintää, huojentavaa on, että kiintiöön ei lasketa sukkia tai alushousuja – tai käytettyjä vaatteita. Tosin niitäkään ei pidä hamstarata määrättömästi.

KUVA GUMMERUS

KUVAT ISTOCK

Gallup

Teetkö ostoksia kirppiksillä?

73 %

Joo, totta kai!

27 %

En juurikaan.

Kysely järjestettiin Vaasan Sähkö IG Storyssä. Vastaajia oli 451.

Kierrätys kannattaa

Käytetyn tavaran kaupalla voidaan säästää merkittäviä määriä hiilidioksidipäästöjä ja uuden tavaran tuottamiseen kuluva luonnonvaroja.

Tori.fi:n tuoreesta Second Hand Effect 2023 -tutkimuksesta selviää, että ”torittajat” säästivät vuoden 2023 aikana noin 83 898 tonnia hiilidioksidipäästöjä. Luku vastaa 693 600 edestakaista lentoa Helsingistä Tukholmaan tai 573 096 polkupyörän valmistusta.

Jo yksi Torissa myyty tavara vastaa arviol-

ta 16,9 kiloa hiilidioksidiekvivalenttipäästöjä, mikä taas vastaa 56 kymmenen minuutin suihkua tai 26 Barbie-nuken valmistusta. Toki edellyttäen, että käytetyn tavaran ostaminen korvaa uuden ostamisen. Hiilidioksidiekvivalentti on mitta, jonka avulla lasketaan yhteen eri kasvihuonekaasujen päästöjen vaikutus kasvihuoneilmiön voimistumiseen.

Lähde: tori.fi, Vaayun ja Schibstedin yhteistyössä toteuttama raportti

Kirppisten uudet muodot

Vanhaa tavaraa myydään nykyään muuallakin kuin isoissa halleissa tai hämärissä kellareissa.

- Second hand -liikkeitä on avattu parhaille shoppailukaduille ja kauppakeskuksiin sekä Helsingissä esimerkiksi Stockmannille.
- Käytetyistä laatuvaatteista tunnetulla Relovella on toimipiste Helsinki-Vantaan lentoasemalla.
- Jotkut design- ja tekstiiliyritykset ovat alkaneet myydä omia käytettyjä tuotteitaan. Joskus kyse saattaa kuitenkin olla viherpesusta, ja esimerkiksi huonolaatuisen pikamuodin kierrättäminen ei ole fiksua.
- Trendikkäimpien kirppisten yhteydestä löytyy usein myös tyylikäs kahvila, kukkamyyntiä, taidetta, sisustustuotteita tai muuta esteetikköja innostavaa.
- Second hand -liikkeet erikoistuvat eri kohde-ryhmiin ja tyyliihin. Ostajia houkuttelevat esimerkiksi lapsiperheisiin, katumuotiin, tiettyyn aikaan tai juhla-vaatteisiin erikoistuneisiin myymälöihin.

Mikä pilasi unen ja mitä sille voi tehdä?

Unilääkäri Henri Tuomilehto ei tuijota illalla kelloa, vaan menee nukkumaan, kun väsyttää. Laadukas ja riittävä uni on tärkeää, jotta keho ja mieli palautuvat, mutta nykyinen elämäntapamme vaikeuttaa sitä.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuva **MARI LAHTI**

Nukumme vähemmän ja huonommin kuin ennen. Samalla palautumisen tarve on lisääntynyt, koska tietotyö on tehnyt elämästä aivoille kuormittavampaa. Tilanne on paradoksaalinen, sillä 90 prosenttia palautumisesta tapahtuu unessa.

”Mihin tahansa yritykseen menen luennoimaan, kaikki tuovat esiin hektisyyden, nopeat muutokset, jatkuvat keskeytykset ja multitaskauksen. Sama meno jatkuu vapaa-ajalla. Ihmiset ovat kännykät kädessä jatkuvasti”, sanoo unilääkäri **Henri Tuomilehto**.

Iltaisin moni urheilee, selaa somea tai tekee etätöitä, vaikka aivot tarvitsisivat rauhoittumista ennen nukkumaanmenoa. Muuten ne jatkavat asioiden prosessointia unessa.

”Ihminen voi nukkua kahdeksan yhdeksän tuntia, mutta kun aivot raksuttavat, unesta puuttuu laatu, ja aamulla väsyttää.”

Iltojen liiallisesta aktiivisuudesta kertoo se, että 61 prosenttia suomalaisista kokee Kansallisen aivoterveysohjelman teettämän tutkimuksen (2024) mukaan olevansa iltavirkkuja.

”Luontaisesti iltavirkkuja on vain 10 prosenttia väestöstä.”

Iltavirkusta aamuherääjäksi

Tuomilehto on luontaisesti iltavirkku. Ennen hän valvoi ja teki tutkimustyötä

usein yhteen yöllä. Aamut olivat hankalia.

”En halunnut, että työkaverit pelkäävät minua aamulla. Se oli motivaatorini muutokseen.”

Hän alkoi herätä aamulla viimeistään kahdeksalta. Säännöllinen aamuherääminen on tärkein keino hallita vireystilaa ja kasvattaa unipainetta iltaa kohden.

”Jos etätyöpäivänä nukkuisinkin kaksi tuntia pidempään tai ottaisin päivätorkut, unipaine lässähtäisi.”

”Iltaisin moni urheilee, selailee somea tai tekee etätöitä, vaikka aivot tarvitsisivat rauhoittumista.”

Tuomilehto provosoi iltanuutustaan myös liikunnalla ja ruokailulla. Hän ei syö päivällistä neljältä tai viideltä, kuten moni suomalainen, koska hän haluaa välttää iltapäiväväsymyksen. Sen sijaan Tuomilehto nappaa välipalan työpäivän lopulla ja lähtee liikkumaan, joko salille tai kävelylle.

Päivällisen hän syö illalla puoli yhdeksän tai yhdeksän maissa. Näin unipaine kasvaa tappiinsa, ja uni tulee viimeistään puoliltaöin. Illalla Tuomilehto rentoutuu kirjojen parissa tai katsomalla urheilua tai sarjoja.

”En katso kelloa, vaan menen nukkumaan, kun väsyttää.”

Myöhään valvominen on terveysriski

Suomalaisista 61 prosenttia menee arkena nukkumaan illalla kymmenen ja kahdentoista välillä, selviää Kansallisen aivoterveysohjelman kyselytutkimuksesta. Myöhempään valvovien sairastumisriski on kohonnut. Useat tutkimukset osoittavat, että terveyden ja hyvinvoinnin kannalta on paras painua pehkuihin ennen puoltayötä.

”Emme tiedä, miksi näin on. Todennäköisesti se liittyy unen laatuun. Unen määrälläkin on merkitystä, mutta nukkumaanmenoaija ja unen laatu ovat myös tärkeitä.”

Vuorotyössä säännöllinen unirytmitys ei ole mahdollinen. Peliä ei kuitenkaan ole menetetty.

”Vuorotyö on kuormitustekijä, jota voi kompensoida terveellisellä ravinnolla ja säännöllisellä liikunnalla. Niiden avulla vireystilaa voi hallita ja parantaa näin omaa nukkumista.”

Ilman riittävää ja laadukasta unta kroppa ja mieli uupuvat. Siksi uneen kannattaa panostaa. Jos yrityksistä huolimatta ihminen ei saa palauttavaa unta, kyseessä voi olla inihäiriö.

”Huonoon nukkumiseen ei pidä tyytyä, vaan kannattaa hakeutua lääkärin pakeille.” ●

Henri Tuomilehto

Dosentti ja unilääkäri. Tutkinut unta ja hoitanut unihäiriöpotilaita yli 20 vuoden ajan.

Järjestää luentoja ja workshoppeja unesta yrityksille, organisaatioille sekä terveyden ja hyvinvointialan ammattilaisille. Tarjoaa myös yksilöllisiä univalmennuksia.

Kirjoittanut kirjat *Nukkumisen taito* (2024) ja *Nukkumalla menestykseen* (2018).

3
VINKKIÄ
KAUSIVALOJEN
KÄYTTÖÖN

Tunnelmaa iltojen pimeyteen

Pihojen ja parvekkeiden kausivalot ovat hauska tapa tuoda valoa ja iloa syksyyn ja talveen. Mitä niiden hankinnassa ja käytössä kannattaa huomioida?

Teksti **JOHANNA TILUS** Kuvat **ISTOCK**

Pimeässä loistavat kausivalot luovat lämmintä tunnelmaa niin ulkona liikkujille kuin ikkunoista katselijoille. Suomessa koristevalojen kausi keskittyy syksyyn ja alkutalveen. Ensimmäiset valot syttyvät loppukesästä rapukauden ja venetsialaisten aikaan, ja määrä lisääntyy valojen juhla-ajan, joulun, lähestyessä.

Kausivalojen käyttö on viime vuosina yleistynyt ja valikoima laajentunut. Jotkut tyytyvät yksittäiseen valokoristeeseen pihalla tai parvekkeella, toiset ripustavat valoköynnöksiä niin puihin, aitoihin kuin talon rakenteisiin.

Uudet, energiatehokkaat led-valot ovat pitkäikäisiä ja kuluttavat vain vähän sähköä.

”Mutta vaikka kausivalojen polttami-

nen ei välttämättä tunnu yksittäisessä laskussa, toivoisin ihmisten ajattelevan tilannetta koko valtakunnan tasolla ja sammuttavan valonsa yöksi ja valoisaan aikaan”, Motivan johtava energia-asiantuntija **Päivi Suur-Uski** sanoo.

Valojen määrä, tyyli ja värit ovat makuasioita, mutta kaikkien koristelijoiden on hyvä muistaa muutamia seikkoja valoja hankkiessa ja käyttäessä. ●

1 Suosi ledejä

Motivan johtava energia-asiantuntija **Päivi Suur-Uski** suosittelee vaihtamaan perinteiset valosarjat energia-tehokkaisiin led-valoihin.

”Jos haluaa ehdottomasti käyttää jotain itselle rakastaa vanhaa koristevaloa, kannattaa ainakin miettiä tarkkaan, milloin ja kuinka paljon sitä käyttää. Se voi tulla yllättävän kalliiksi.”

Ero perinteisten valojen ja led-valojen hintalapussa on huima. Jos 80 led-lampun valosarjaa (tehoaltaan kuusi wattia) pitää päällä kahdeksan tuntia vuorokaudessa, sen polttaminen maksaa sadan vuorokauden ajalta yhden euron sähkön kokonaishinnan ollessa 20 senttiä kilowattitunnilta.

Sen sijaan vanhan 216 lampun sarjan (93,3 wattia) käyttäminen maksaa samalta ajalta 15 euroa.

Motiva suosittelee sammuttamaan koristevalot päiväaikaan.

”Ajastin on tärkeä paljon sähköä kuluttaville valoille. Led-valoille hankkisin ajastimen siinä tapauksessa, että siihen kytketään useampi valosarja, koska kuluttaahan ajastinkin sähköä. Jos valot ovat helposti säädettävissä, ne kannattaa sammuttaa manuaalisesti.”

....

2 Valitse ulkokäyttövalot

Muualle kuin kuivissa sisätiloissa käytettävien valojen tulee olla ulkokäyttöön sopivia. Tarkista paketin kyljestä valosarjojen sateenkestävyys. Tavallisimmin ulkokäyttöön tarkoitettujen valosarjojen suojausluokka on IP44.

"Myös esimerkiksi jatkoroikan ja ajastimen pitää olla ulkokäyttöön soveltuvia eli sietää sekä sadetta että kovia pakkasia. Sähkö vedetään niihin ulkopistorasiasta."

Jos koristelet pihapuusi valoketjulla, pidä silmällä, että piuhat eivät ala venyä kasvavien oksien mukana. Muuten koristevalojen asettelu on kuitenkin aiempaa vapaampaa, koska led-valot eivät kuumene hehkulamppujen tavoin ja aiheuta tulipaloriskiä. Markkinoilla on tarjolla myös paristokäyttöisiä valoja, jotka tuovat tunnelmaa sinnekin, mihin on hankala vetää sähköjohtoa.

Jos haluat pidentää kausivalojesi käyttöikää, säilö ne kevääksi ja kesäksi varastoon alkuperäisissä pakkauksissaan.

"Auringonvalo ja säärasitus hapertavat valojen muovi- ja kumiosia, jolloin sähköosat voivat tulla esille. Rikkinäiset valosarjat kuuluvat sähkö- ja elektronikkaromun kierrätyspisteeseen."

3 Vältä ylilyönnit

Kaikkia eivät välttämättä miellytä naapurin puolelta hohtavat värikkäät tai vilkkuvat kausivalot, mutta Suomessa ei ole yleisiä sääntöjä sille, minkälaisia valoja omalle pihalle tai parvekkeelle saa ripustaa. Valojen sammuttaminen yöksi ja valoisaan aikaan voi kuitenkin tehdä hyvää sekä sähkölaskulle että naapurisovulle.

Suur-Uski ei ole huolissaan koristevalojen tuottamasta valosaasteesta. Ne kun lähinnä näkyvät pimeässä, eivät niinkään valaise. Amerikkalaistyyllisiä "överivalaistuja" pihoja on Suomessa harvassa.

"Näyttävimmätkin näkemäni pihat ovat olleet aika kesyjä."

Sen sijaan varsinaisen pihavalalaistuksen kohdalla kannattaa huomioida, että valot eivät osoita häiritsevästi vaakatason tai suoraan ylöspäin vaan tiettyyn kohteeseen. Ei myöskään kannata valita varmuuden vuoksi kaikkein kirkkainta valoa, vaan mitoittaa valon teho todellisen tarpeen mukaan.

"Kehotan miettimään pihavalojen kokonaisuutta siltäkin kannalta, että pitääkö kaikkien valojen palaa samaan aikaan. Esimerkiksi pyörä- ja roskakotoksiin, joissa valoa tarvitaan vain satunnaisesti, voi valita liiketunnistimella varustetun valon."

Teksti **ELINA VIRONEN** *Kuvat* **MARI LAHTI**

Ystävyys huipentuu sienihulluuteen

Anu Braskia, Tiina Valkosta ja Prisca Leclerciä yhdistää paitsi työ ruoan parissa myös rakkaus sieniin. Vuoden kohokohta on kolmikon sieniretriitti Inkoon saaristossa.

Sienestyskolmikon naiset ovat keskenään paitsi ystäviä myös kollegoita. Se on tärkeä yhdistelmä, sanoo Prisca Leclerc: "Minä ja Anu olemme freelance-reita, eikä meillä ole varsinaista työyhteisöä. On hienoa, että saamme toisiltamme myös kollegialista tukea."

Anu Brask

Tiina
Valkonen

Prisca
Leclerc

Tiina: "Myönnän olevani totaalisen sienihullu. Syksyisin sienet ovat mieles- sä koko ajan."

Anu: "Minullakin sienihulluus menee vähän manian puolelle. Vanhemmiten osaan hillitä sitä niin, että aina ei tarvitse tuoda koko metsää mukanaan."

Tiina: "Sama homma. Ennen rohmus- sin kaiken ja vasta jälkikäteen mietin, kuka sienet siivoaa, käsittelee ja säilöo. Nykyään pohdin, kenelle vois in viedä sieniä, jos löydän hyvän apajan."

Prisca: "Rakkauteni sieniin on roihah- tanut **Tiinan** ja **Anun** kautta. Olen op- pinut heiltä sienistä paljon ja hypännyt suoraan syvään päätyyn hifistelemään. Eli että poimitaan tavallisten kantarel- lien sijaan kuusiherkkusieniä. Se on hassua vähäiseen sienestyskokemuk- seeni nähden."

Anu: "Meillä sieni-innostus kulkee suvussa. Äitini on kotoisin Itä-Suomes- ta, missä olen käynyt paljon ruoka- sienestämässä isoäitini kanssa. Faijani oli oman aikansa kulinaristi, joka sie- nesti vimmaisesti. Hän lähti illalla töis- tä sienestämään otsalamppu päässään. Olen perinyt faijalta huippuhyvän Orakas-hyötykasvikuivurin."

Tiina: "Olen aikaisemmalta amma- tilitani kokki. Innostuin totaalises- ti sienestyksestä, kun ravintolamme keittiömestari vinkkasi minulle hyviä sienestyspaikkoja. Homma syveni pikkuhiljaa sienihulluudeksi."

....

Tiina: "Syksyn kohokohta on joka- vuotinen sieniretriittimme perheeni mökillä Inkoon saaristossa. Käymme sienimetsällä, kokkaamme, saunomme ja juomme samppanjaa."

Anu: "Näin juuri Facebookissa julkai- sun vuoden 2020 retriittiltämme. Silloin poimimme kuusi kiloa sieniä. Sama- na vuonna lanseerasimme sienestys- nimemme. Minä olen Naavapää, koska näytin siltä kuin kasvaisin naavaa. Se

johtui siitä, että olin viettänyt tuona vuonna poikkeuksellisen paljon aikaa metsässä, koska kuvasimme suurim- man osan sieniruokakeittokirjani *Sieni- hullun* ruokakuvista. Tiina tykkää ta- teista ja on nimeltään Tatti Valkonen."

Prisca: "Minä olen Metsien Cousteau, koska minulla oli punainen pipo, kuten ranskalaisella seikkailijalla **Jacques Cousteaulla**. Nimi kuvastaa myös sitä, että metsäreissumme ovat minulle seik- kailuja. Anu ja Tiina sanovat, että täällä tuoksuu herkkutatti, ja sitten lähdem- me johonkin suuntaan."

Tiina: "Saimme juuri retriittipäivät lyötyä lukkoon tälle syksylle. Minulla on pieni vauva ja mietin, saammeko retriittiä järjestettyä, mutta puolisoni lupasi olla vauvan kanssa mökillä, jotta pääsemme sieneen."

Prisca: "Odotan retriittiä aina kovasti. Helsingissä harrastamme ravintoloissa käyntiä, mutta ne ovat muutaman tun- nin tapaamisia. Retriitillä käymme läpi koko elämät, viimeisimmät juorut sekä työ- ja perhejutut. En tiedä, voiko ystä- vyyden kannalta olla parempaa."

Anu: "Olemme käyneet retriiteillä kuusi vuotta. Tapasimme alun perin vuonna 2012, kun osallistuimme si- sällöntuotantokoulutukseen. Jostain syystä meistä tuli tällainen sienestävä kolmikko."

Prisca: "Olemme tosi samanhenkisiä, ja meitä yhdistää tapa nähdä maailma makujen, ruoan ja nautinnon kautta. Lisäksi meillä on ollut vahva halu olla ystäviä, ja ystävyys on tiivistynyt vuosi vuodelta."

Tiina: "Toivottavasti käymme sieni- retriitillä vielä vanhoina mummoina ja tuemme toisiamme, kun hypimme ojan yli."

....

Anu: "Retriittiin kuuluu, että ruokien suunnittelu alkaa aikaisin, koska olem- me kaikki ruokaihmisinä."

FAKTA

Sienikolmikko

- * **ANU BRASK** on kokki, ruokatoimittaja, luonnontuote- neuvoja ja keittokirjailija. Kirjoittanut keittokirjat *Sienihullu* (2022) ja *Vegaanimättöä* (2017).
- * **PRISCA LECLERC** on kokki, ruokatuottaja ja -toimittaja sekä keittokirjailija. Kirjoittanut keittokirjat *Brasserie: Reseptejä Pariisista* (2023), *Tarte tatin: suuri ranskalainen keittokirja* (2022) ja *Mokkapalat* (2017).
- * **TIINA VALKONEN** on *Maku-* lehden toimituspäällikkö, kokki ja restonomi.

Prisca: "Tiinan tekemää skagenia ja sienipitsaa pitää olla aina. Limanuljas- ka- ja tattipitsa toimivat äärimmäisen hyvin."

Tiina: "Anulla on meistä eniten tietä- mystä sienistä, ja on ihanaa, kun hän tekee maistelusettejä lajeista, joita emme ole **Priscan** kanssa maistaneet. Maistelemme ja mietimme, minkä kanssa sienet sopisivat yhteen."

Prisca: "Anun vuosien kokemus sie- nistä näkyy hänen kirjoittamassaan sienikirjassa. Se on upea kokoelma monipuolisia ajatuksia siitä, miten eri makuja voi hyödyntää ja käyttää."

Anu: "No niin, nyt itketät minua."

Prisca: "Minäkin liikutun, koska olen niin ylpeä."

Anu: "Olen harrastanut villiyrtejä vuosikymmeniä, mutta sienet ovat kyl- lä kattoteema elämässä." ●

Sopivan haastavassa pestissä

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuva **KASPER DALKARL**

EU vaatii yrityksiltä jatkossa vastuullisuusraportointia. Uuden prosessin kehittäminen on ollut innostavaa ja sopivan haastavaa, kertoo asiantuntija Markus Hirvelä Vaasan Sähköltä.

1 Mitä teet työksesi?

”Minulla on kaksi päätehtävää. Työskentelen konsernin rahoituksen parissa ja hoidan ESG- eli vastuullisuusraportointiasioita, joihin myös EU-taksonomia liittyy.

Olen talossa ensimmäinen tehtävässä, sillä EU:n vaatima yksityiskohtainen vastuullisuusraportointi on tässä laajuudessa melko uutta. Julkaisemme ensimmäisen kestävyysraportin vuonna 2026.

On ollut kiehtovaa olla kehittämässä uutta prosessia. Se ei synny yhdessä yössä. Aloitimme vastuullisuusstrategiatyön vuonna 2023.

Tulin talousosastolle kesätöihin 1,5 vuotta sitten ja nykyisissä tehtävissäni aloitin vuoden alussa. Räättelöimme tehtäväni Vaasan Sähkön tarpeiden ja minun kiinnostuksenkohteideni mukaan. Oli hienoa, että pystyin vaikuttamaan työnkuvaani.”

Nimi: Markus Hirvelä
Työ: ESG-, rahoitus- ja taksonomia-asiantuntija
Koulutus: KTM
Harrastukset: jääkiekko ja muut pallopelit sekä kuntosali

2 Mitä uutta vastuullisuusraportointi tuo?

”Vastuullisuusraportti tulee perinteisen tilinpäätösraportin rinnalle. Siinä huomioidaan ilmasto, luonto, hallintotapa ja sosiaaliset asiat, kuten työhyvinvointi ja -turvallisuus.

Raportissa otetaan huomioon koko arvoketju, ei vain yritystä itseään. Siinä tulee olemaan narratiivista tietoa ja numeerista dataa.

Olemme kuulleet sidosryhmiämme ja henkilöstöämme vastuullisuusstrategiatyötä varten. Keskusteluissa on noussut esiin, että meiltä odotetaan muun muassa luonnon monimuotoisuuden turvaamista, työyhteisön monimuotoisuuden kehittämistä sekä toimitusketjun vastuullisuuden hallintaa.”

3 Mikä on työssäsi parasta?

”Se, että työnantaja tarjoaa joustavuutta. Työskentelen aika paljon etänä. Toimistolla on kyllä kiva nähdä työkavereita.

Taustani on kilpaurheilussa, mikä on vaikuttanut työminääni. Olen kunnianhimoinen ja tykkään haasteista ja ongelmanratkaisusta. Vastuullisuusraportointiprosessin kehittäminen on ollut sopivan haastavaa.

Vastuullisuus on laaja-alaista, ja välillä tuntuu, että minun pitäisi tietää paljon monesta asiasta, esimerkiksi ilmastosta, päästöistä, luontokadosta, biodiversiteetistä, sosiaalisesta vastuusta sekä korruption ja lahjonnan torjunnasta. Toki teemme raportointia yhdessä eri liiketoimintojen kanssa. Kaikki ovat olleet tosi avuliaita ja avoimia yhteistyölle.

Opin työssäni koko ajan uutta. Vastuullisuudessa pitää pysyä ajan hermolla. Meillä on ollut hyviä koulutuksia esimerkiksi monimuotoisuudesta ja ihmisoikeuksista.”

KUVAT ISTOCK

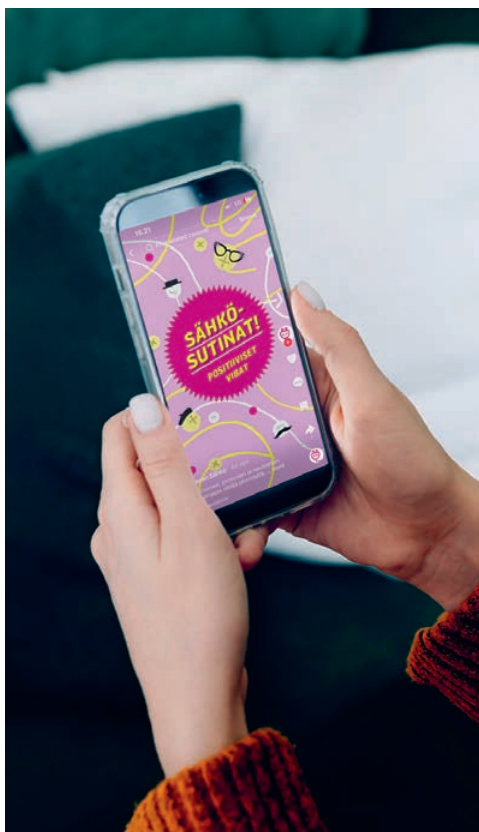
Alan ehdot uudistuivat

Alan yleisiä ehtoja on päivitetty. Otimme Vaasan Sähkön sähkönnmyynnissä käyttöön uudet Sähkönmyyntiehdot (SME 2024) lokakuun alusta. Uudet ehdot korvaavat aikaisemmat vuoden 2014 sähkönnmyyntiehdot asiakkailta, joilla on toistaiseksi voimassa oleva sähkösopimus. Uudet ehdot koskevat myös niitä, joiden määräaikainen sähkösopimus on alkanut aikaisintaan 1.10.2024. Vanhoille asiakkaille olemme postittaneet ehdot elokuussa, mutta löydät ne myös täältä: vaasansahko.fi/ehdot.

Myös verkkopalveluehdot ovat uudistumassa joulukuun alusta. Vaasan Sähköverkko tiedottaa niistä erikseen omille asiakkailleen. Löydät uudet verkkopalveluehdot (VPE 2024) myös täältä: vaasansahkoverkko.fi/ehdot.

Älymittarihanke päättyy Vaasan Sähkön alueella

Vaasan Sähkön älymittarihanke on lokakuussa tulossa päätökseen. Hankkeessa on vaihdettu yhteensä yli 60 000 mittaria, jotka mittaaavat sähkönkulutusta 15 minuutin tarkkuudella ja mahdollistavat muun muassa älykoti- ja kotiautomaattioratkaisujen hyödyntämisen. Varttitunnin tarkkuudella näet kulutuksesi täältä: fingrid.fi/datahub.

Seuraa meitä somessa!

Sähkösutinoita ja iskävitsejä somessa

Jos jossain riittää sutinaa, niin atomin ytimessä. Kurkkaa vaikka somekanaviimme ja ylläty! Elektronien ja protonien suhdekiemuroiden lisäksi somessamme kuullaan tänä syksynä muun muassa ylihyviä iskävitsejä – ja jaetaan tietysti silloin tällöin myös tiukkaa sähkömarkkina-asiaa. Nähdään somessa!

Asiakaspalaute

"Nette-lehti on kuin Helsingin Sanomien Kuukausiliite pienemmässä mittakaavassa."

Hei, kaikki toimii!

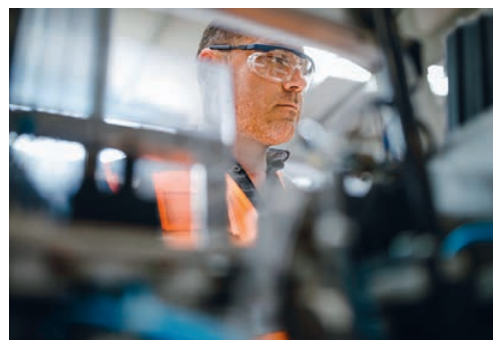
Lahjoitimme jälleen kiitetyt *Hei, kaikki toimii* -opetuspaketit Vaasan Sähkön jakealueen tokaluokkailaisille. Kirjat ovat osa energiansäästöviikkoa ja tekemäämme energiakasvatustyötä. Ne sisältävät kattavan tieto- ja opetusmateriaalin energiasta, sen tuotannosta ja järkevästä käytöstä.

KUVA MOTIVA OY / LASTEN KESKUS

KUVAT ISTOCK

Terveys, turvallisuus ja hyvinvointi osana vastuullisuustyötä

Vasaan Sähkö -konsernin vastuullisuustyö pitää sisällään tavoitteen olla monimuotoinen, yhdenvertainen, osallistava ja hyvinvoiva työpaikka.

Päivitimme juuri konsernin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, josta tuli uusi monimuotoisuustyön suunnitelma. Se tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lisäämme tietoisuutta ja ymmärrystä aiheesta, kehitämme rekrytointia sekä ennaltaehkäisemme epäkohtia ja puutumme niihin. Painopistealueen muita teemoja ovat Nolla työtaturmaa ja Nollatoleranssi ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien rikkomiselle. Lue lisää: vaasansahko.fi/vastuullisuustyoy

Oman tuotannon optimointi pörssisähkön miinustunteina

LUKIJAN TOIVE

Oma tuotanto kannattaa pyrkiä kuluttamaan itse, kun pörssihinnat painuvat miinuksen puolelle, kertoo Vaasan Sähkön asiakkuuspäällikkö **Jari Hovila**. Optimointiin Hovila suosittelee jonkinlaista älykotilaitetta, sillä manuaalisena työ voi käydä rasakaaksi siitä kertyviin pieniin säästöihin nähden. Lue koko juttu: vaasansahko.fi/optimoinnista

Kaupungin kaunistukseksi

Vaasan Sähköverkon keväällä järjestämän alakoululaisten piirustuskilpailun satoa on nyt nähtävissä sähkökaapeissa eri puolilla kaupunkia. Käy bongailmassa!

KUVA MARKO HAKAMÄKI

Myymämme sähkön energianlähteet

Näin jakautuivat vuonna 2023 myymämme sähkön energialähteet:

60 %

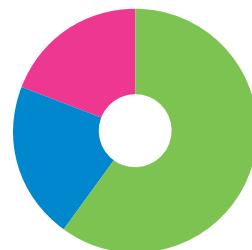
Ydinvoimaa

19 %

Uusiutuvia energialähteitä

21 %

Fossiilisia energialähteitä (sis. turve)

Katso tuotekohtaiset tiedot:

vaasansahko.fi/sahkonalkupera

Myymämme sähkön hiilidioksidin ominaispäästöt vuonna 2023 olivat 145,1 g/kWh. Myydyn sähkön tuottamisessa syntyi käytettyä ydinpolttoainetta 1,41 mg/kWh.

Kaukolämpölaitteiston kunto kannattaa selvittää

Vaasan Sähkön kaukolämpöyksikön asiakkuuspäällikkö Johan Eriksson iloitsee, että suosittu kaukolämpölaitteiston kuntotarkastus on nyt tarjolla yhtiön kaukolämpöasiakkaille.

Kuka palvelusta hyötyy?

Palvelu on suunnattu omakotitalossa asuville Vaasan Sähkön kaukolämpöasiakkaille, jotka pohtivat, missä kunnossa kodin kaukolämpölaitteisto on ja kannattaisiko se uusia. Tämä voi mietittyä, jos laitteistolla on ikää. Vaasan Sähköllä kuntotarkastusta suositellaan 10–25 vuotta vanhoille laitteistoille.

Tätä vanhemmille kaukolämpölaitteistoille palvelu ei ole tarpeen, koska laitteiston elinikä on tavallisesti noin kolmekymmentä vuotta, joten se tulee joka tapauksessa uusia lähivuosina.

”Jos kaukolämpölaitteisto on ollut käytössä alle kymmenen vuotta, ei kuntotarkastusta yleensä tarvita, koska se toimii usein vielä toiset kymmenen vuotta”, sanoo Vaasan Sähkön kaukolämpöyksikön asiakkuuspäällikkö **Johan Eriksson**.

Hän iloitsee, että palvelu on tullut saataville Vaasan Sähkölle.

”Vastaava palvelu on ollut tosi suosittu muualla Suomessa. Hienoa, että voimme tarjota sitä nyt asiakkaillemme.”

Jos olet toisen yhtiön kaukolämpöasiakas, kannattaa vastaavanlaista palvelua tiedustella sieltä.

Mitä palveluun kuuluu?

Vaasan Sähkön asiantuntija käy kaukolämpölaitteiston läpi kokonaisvaltaisesti kotikäynnillä.

”Teemme erilaisia mittauksia, tarkistamme laitteiston silmämääräisesti ja testaamme säätölaitteet ja sulkuventtiilit, muun muassa.”

Kuntotarkastuksen jälkeen asiakas saa sähköpostiinsa kuntoraportin, jossa arvioidaan kaukolämpölaitteiston puutteet ja annetaan toimenpideehdotuksia. Laitteiston kunto arvioidaan asteikolla 1–5, jossa toinen ääripää tarkoittaa, että se on uutta vastaavassa kunnossa, ja toinen ääripää, että laitteisto vaatii pikaista uusimista.

Kuntotarkastuksia tehdään lämmityskaudella loka–maaliskuussa, kun kiinteistössä on lämmön kulutusta.

Jos kaukolämpö toimii ongelmitta, kannattaako palvelu tilata?

Kyllä. Kun suurempia ongelmia ilmenee, kuntotarkastuksesta ei ole enää hyötyä. Silloin paikalle kaivataan huoltopalvelua. Kuntotarkastus

ehkäisee epämukavia tilanteita, joita epäkunnossa oleva kaukolämpölaitteisto voi aiheuttaa.

”Ettei käy niin, että se hajoaa keskelä talvea kovalla pakkasella.”

Eriksson muistuttaa, että kaukolämmön suurimpia etuja on, että se on pitkälti huoltovapaata. Kun laitteisto on käytössä vuosikymmeniä, vikoja voi kuitenkin ilmetä silloin tällöin. Siksi kuntotarkastus kannattaa.

”Palvelu on hyvä myös siinä vaiheessa, kun taloa myydään. On hyvä lisä ostajalle tietää, missä kunnossa talon kaukolämpölaitteisto on.”

Tilaa kaukolämpölaitteiston kuntotarkastus osoitteessa: **vaasansahko.fi/kuntotarkastus**
Palvelun hinta on 120 euroa (sis. alv.).

Pahat levät hyvään käyttöön

Espoolainen Origin by Ocean tuottaa haitallisista levistä ainesosia arkisiin tuotteisiin, kuten kosmetiikkaan. Sen tavoite on parantaa merten tilaa ja vähentää öljyn käyttöä kemianteollisuudessa.

Teksti **ELINA VIRONEN** Kuvat **MARI LAHTI** ja **ORIGIN BY OCEAN**

IDEA: Uudistavaa toimintaa

Tiesitkö, että noin 80 prosenttia päivittäin käyttämästäsi tuotteista, kuten kosmetiikka, tekstiilit ja puhdistustuotteet, sisältää öljypohjaisia ainesosia? Ne voidaan kuitenkin korvata leväpohjaisilla raaka-aineilla, esimerkiksi suomalaisen Origin by Ocean -biojalostamon tuotteilla.

Yritys on kehittänyt jalostusprosessin, jossa levistä saadaan eristettyä ainesosia kemianteollisuuden tarpeisiin. Sillä on kuusi tuotetta, jotka sopivat eri tarkoituksiin: yksi esimerkiksi toimii UV-filtrinä kosmetiikassa, toisella on ihoa pehmentäviä vaikutuksia. Kolmas käy sakeuttaja-aineeksi niin tekstiiliteollisuuden painatuksiin kuin elintarvikkeisiin.

”Olemme maistelleet toimistolla elintarvikekemistimme tekemää vegaanista jäätelöä, jossa on käytetty omaa sakeuttaja-ainettamme”, kertoo yrityksen teknologia- ja investointijohtaja-aktivisti **Annukka Tarvainen**.

Origin by Ocean on vuonna 2019 perustettu biojalostusyritys, joka valmistaa kemianteollisuuteen kestäviä raaka-aineita haitallisista levistä. Sen toimisto sijaitsee Espoossa. Vuonna 2024 yritys työllistää 30 henkilöä Suomessa. Yrityksellä on kaikille avoin koulutusohjelma ObO Academy, joka pyrkii sitouttamaan ihmisiä Itämeren haasteiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen. Koulutuksesta voi lukea lisää yrityksen nettisivuilla.

Aktivisti-sana työntekijöiden tittelissä kuvaa yrityksen halua tehdä hyvää ympäristölle. Firma sai alkunsa, kun kemian tohtori ja ympäristöaktivisti **Mari Granström** näki sukellusreissulla omin silmin merten surkean tilan. Hän valjasti ammattitaitonsa merten hyväksi ja perusti Origin by Oceanin vuonna 2019.

”Mari on älyttömän innovatiivinen. Hän alkoi kehitellä ensimmäisiä tuotteitamme omassa keittiössään.”

Yritys ei ainoastaan pienennä kuluttajatuotteiden hiilijalanjälkeä, vaan myös kerää haitallisia leviä meristä ja taistelee näin rehevöitymistä vastaan sekä tukee merten biodiversiteettiä eli monimuotoisuutta. Toiminta on siis regeneratiivista eli uudistavaa, ei ainoastaan kestävää.

”Emme tee leväkasvattamoa esimerkiksi kalankasvattamon yhteyteen, vaan käytämme prosessissamme haitallista levää ja parannamme merten olosuhteita. Se on sitä aktivismia.”

VAIKUTUKSET: Ympäristö kiittää

Kesällä 2024 Origin by Ocean pilotoi sinilevän keräystä Itämerellä yhdessä Pidä saaristo siistinä ry:n kanssa. Yrityksellä on yhteistyökumppaneita myös Karibialla, missä nopeasti leviävä ja voimakkaan hajuinen sargassolevä on iso ongelma rannikkoseuduilla. Toiveissa on, että tulevaisuudessa yksittäiset toimijat eri puolilla maailmaa keräisivät ja toimittaisivat levää yrityksen käyttöön.

”Tarkoituksenamme on työllistää paikallisen yhteisön jäseniä investoimalla keräämiseen ja myöhemmin

myös sijoittamalla jalostamoita lähelle raaka-aineen keräystä.”

Origin by Ocean on tehnyt yhteistyöpilotteja usean kotimaisen yrityksen kanssa. Mukaan mahtuu toimijoita juoma-, hygieniatuote-, puhtaanapito- ja tekstiiliteollisuudesta.

”Marimekon kanssa meillä oli pilottikokeilu, jossa tekstiilien painatuksessa käytettiin levästä erotettua sakeuttaja-ainetta synteettisen sakeuttajan sijasta.”

Samaa ainesosaa on käytetty myös Ole Hyvä -luonnonkosmetiikkabrändin Meri-tuotesarjassa parantamaan tuotteiden koostumusta.

Kysyntää leväpohjaisille raaka-aineille riittää, sillä yhä useampi yritys haluaa pienentää kemikaalikuormaansa.

”Siihen vaikuttavat paitsi kuluttajien toiveet, myös teollisuuden kiristytvä sääntely.”

TULEVAISUUS: Kohti ulkomaita

Origin by Ocean suunnittelee ensimmäistä tehdastaan Suomeen. Sen strategiset tavoitteet ovat kuitenkin ulkomailla. Tavoitteena on suuren mittakaavan biojalostamoiden rakentaminen Karibialle ja Eurooppaan.

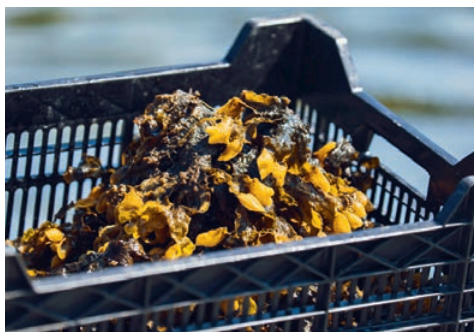
”Esimerkiksi Portugalissa haitalliset levät alkavat olla ongelma, kuten meillä täällä sinilevä.”

Tällä hetkellä rusko- ja sinilevät sopivat yrityksen jalostusprosessiin, mutta tuotekehitystä ja tutkimusta jatketaan.

”Tavoitteenamme on laajentaa levien kirjoa ja sitä, mitä niistä saadaan tuotettua.” ●

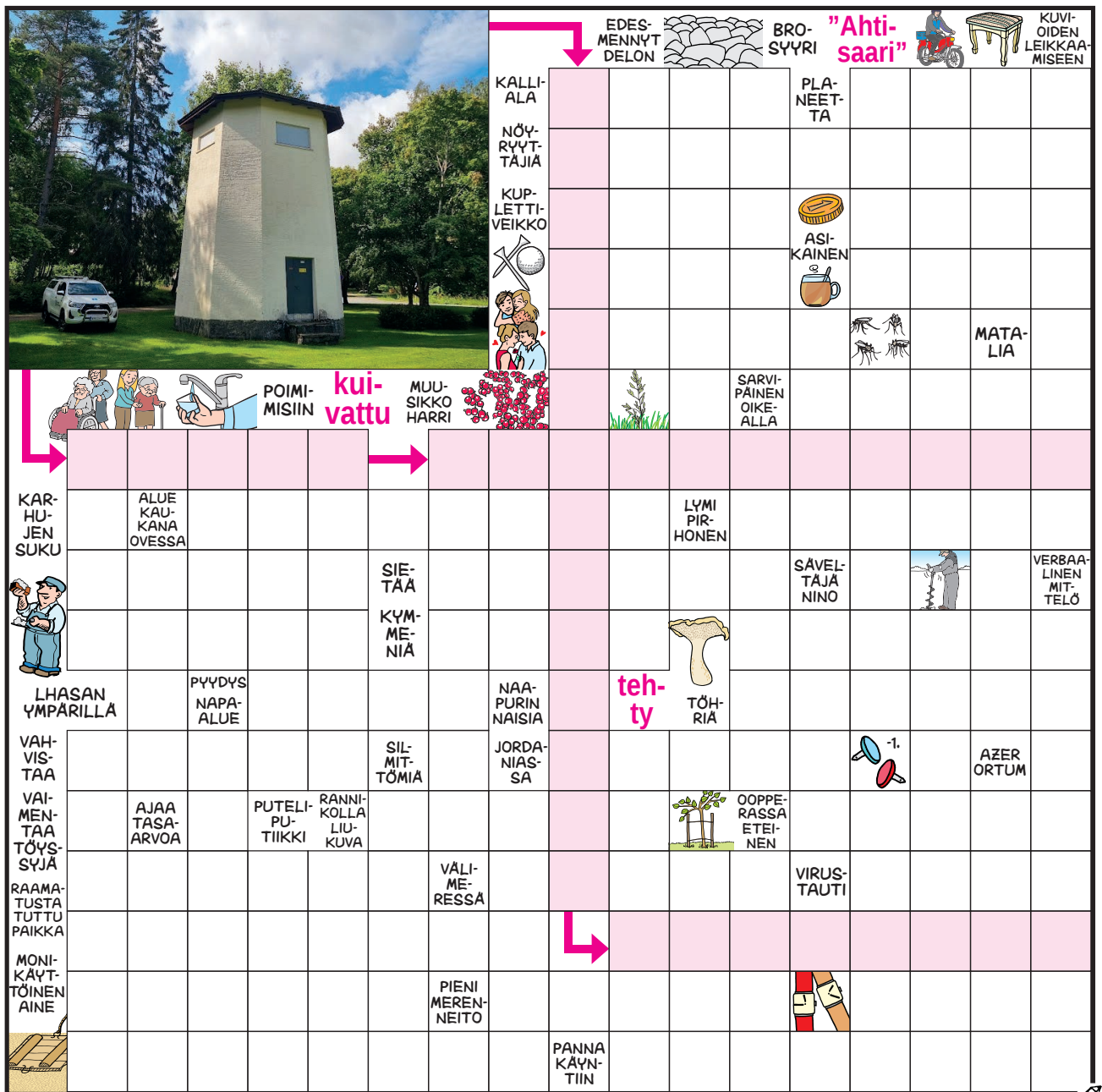
Origin by Ocean keräsi 7,5 miljoonan kasvu-rahoituksen yksityisiltä pääomasijoittajilta ja Business Finlandilta vuonna 2023 ja pääsi näin pilotoimaan ja kaupallistamaan prosessejaan. Teknologia- ja investointijohtaja Annukka Tarvainen luki firmasta lehtijutun noihin aikoihin ja otti yhteyttä perustajaan Mari Granströmiin. "Sanoin, että minä voin tulla rakentamaan sinulle tehtaan. Headhuntsin itse itseni."

Kemian tohtori Mari Granström käyttää osaamistaan ympäristön hyväksi.

Origin by Ocean ja Pidä Saaristo Siistinä ry pilotoivat sinilevän keruuta Itämerellä viime kesänä. Keruuseen käytettiin yhdistyksen roskienkeruunettä Roska-Roopea, joka kulkee aurinkovoimalla.

www.sanaris.fi / laadinta Erkki Vuokila, ulkoasu Heli Kärkkäinen

NIMI

LÄHISOIOTE

POSTINUMERO JA -TOIMIPAIKKA

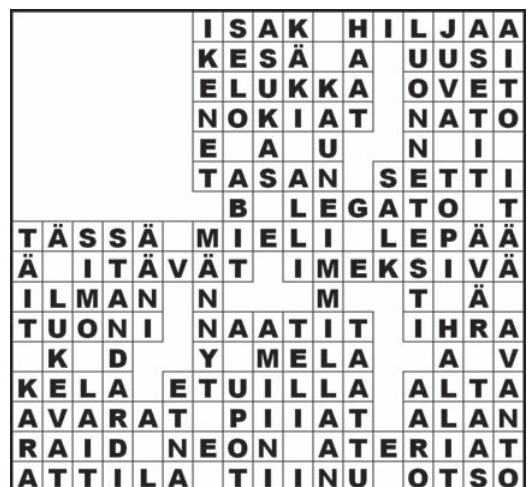
PUHELIN

Palauta **23.11.2024** mennessä osoitteeseen: nette@vaasansahko.fi tai "Nette-ristikko" Vaasan Sähkö Oy, PL 26, 65101 Vaasa

Ristikon oikein ratkaisseiden kesken arvomme 2 kpl Vaasan Sähkön yllätyskasseja (arvo n. 30 €).

Edellisen Nette-ristikon voittajat: Pekka Koivisto, Akaa Leila Uppa, Vaasa

Emme säilytä ristikkokisaan osallistuneiden yhteystietoja arvonnän jälkeen.

RENNOSTI TARJOLLE

Voit koota jälkkärin annosten sijasta isoon kulhoon. Hauska idea on myös laittaa ainekset tarjolle eri kippoihin, jolloin jokainen voi koota oman annoksensa.

Syksy lasissa

Puolukat ja omenat ovat sesongin suloisin makupari. Pannulla sokerin kanssa paahdettu kaura tuo rapsakkuutta tähän helppoon jälkkärihyveeseen.

Aloita omenoista. Ota puolukat huoneenlämpöön. Kuutioi omenat. Sulata voi kattilassa ja paista omenat pehmeiksi. Mausta kanelilla.

Siirry sitten kauraan. Paahda kaurahiutaleita ja pekaanipähkinöitä kuivalla pannulla keskilämmöllä, kunnes hiutaleet ovat saaneet hieman väriä. Lisää sokeri sekä kardemumma ja paista sekoittaen, kunnes sokeri alkaa sulaa ja seos on sopivan rapeaa. Jäähdytä.

Rakenna annokset. Vatkaa vaniljakastike vaahdoksi. Annostele kulhoihin tai juomalaseihin kerroksittain omenoita, puolukoita, kauraseosta ja vaahtoa. Jätä päällimmäiseen kerrokseen vaniljavaahtoa ja koristele annokset puolukoilla. Tarjoa heti.

**Neljään annokseen
tarvitset:**

1 ps (200 g) pakastepuolukoita
(tai tuoreita)
4–5 kotimaista omenaa
2 rkl voita
1 tl kanelia
4 dl isoja kaurahiutaleita
1 dl pekaanipähkinöitä rouhittuna
3 rkl fariinisokeria
½ tl kardemummaa
1 prk (2 dl) vaahdotuvaa
vaniljakastiketta

Resepti **MINNA RAUTIO-PAKASTE**
Kuva **MARI LAHTI**

VAASAN
SÄHKÖ

HELPOTA ARKEASI

Heivaa paperilasku

Sujahtaako postilaatikkoosi edelleen paperinen sähkölasku? Valitse sen tilalle sähköpostilasku!

Sähköpostilaskun etuja

1. Virtuaaliviivakoodilla maksaminen on helppoa ja nopeaa.
2. Voit tarpeen mukaan tallentaa laskun tiedostona tai tulostaa sen.
3. Lasku saapuu ajallaan eikä kastu postilaatikossa.

Lue lisää sähköisistä maksutavoista
vaasansahko.fi/eroonpaperilaskusta

